

АЛГОРИТМ

створення та вимоги до підрозділів добровільної пожежної охорони

Добровільна пожежна охорона утворюється відповідно статті 63 Кодексу цивільного захисту, постанови Кабінету Міністрів України від 17.07.2013 № 564 «Про затвердження Порядку функціонування добровільної пожежної охорони» та Правил пожежної безпеки в Україні з метою проведення заходів із запобігання виникнення пожеж та організації їх гасіння.

Створення місцевого постійного пожежно-рятувального підрозділу та паралельно проведення набору добровільних пожежних і їхній вишкіл необхідно здійснити таким чином, щоб у кожному пункті на території об'єднаної територіальної громади при виникненні пожежі до місцевого пожежно-рятувального підрозділу могли долучитися добровольці. Наприклад, організація набору добровольців по 3 і більше в кожному населеному пункті. При цьому добровольці залучаються тільки за потреби, інший час добровільні пожежні можуть працювати на основному місці роботи чи займатись своїми справами. В перспективі у кожному населеному пункті можуть бути первинні засоби пожежогасіння і/або мотопомпа, що дадуть змогу добровільним пожежним самостійно погасити незначну пожежу до приїзду місцевого пожежно-рятувального підрозділу або без виклику останньої. Варіант організації добровільного руху

Для забезпечення функціонування **добровільної пожежної охорони** утворюються пожежно-рятувальні підрозділи:

за рішенням керівника суб'єкта господарювання - з числа його працівників;

за рішенням органу місцевого самоврядування - з числа жителів відповідного населеного пункту.

Порядок забезпечення діяльності пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони, права та обов'язки осіб, які є їх членами, визначаються положенням про добровільну пожежну охорону, що затверджується органом місцевого самоврядування, керівником суб'єкта господарювання, що їх утворили, за погодженням з територіальним органом ДСНС.

Пожежно-рятувальні підрозділи добровільної пожежної охорони утворюються як:

пожежна дружина - підрозділ, забезпечений пожежними мотопомпами та/або первинними засобами для гасіння пожеж;

пожежна команда - підрозділ, забезпечений пожежними автомобілями або іншою необхідною технікою для гасіння пожеж.

Пожежні дружини (команди) поділяються на такі категорії:

1) пожежні дружини:

першої категорії, що забезпечуються пожежними мотопомпами та первинними засобами для гасіння пожеж;

другої категорії, що забезпечуються первинними засобами для гасіння пожеж;

2) пожежні команди:

першої категорії, що забезпечують цілодобове чергування диспетчерів, водіїв пожежних машин та караульних у пожежних депо;

другої категорії, що забезпечують цілодобове чергування диспетчерів та водіїв пожежних машин з перебуванням інших караульних за місцем роботи (навчання) або місцем проживання;

третьої категорії, що забезпечують цілодобове чергування диспетчерів з перебуванням інших караульних (у тому числі водіїв пожежних машин) за місцем роботи (навчання) або місцем проживання.

Пожежну дружину (команду) очолює начальник, який призначається на посаду і звільняється з посади відповідним органом місцевого самоврядування, керівником суб'єкта господарювання за пропозицією загальних зборів членів дружини (команди).

Начальник пожежної дружини (команди) має заступників, які призначаються на посаду і звільняються з посади відповідним органом місцевого самоврядування, керівником суб'єкта господарювання за поданням начальника дружини (команди), погодженим із загальними зборами членів дружини (команди).

Чисельність та склад пожежно-рятувальних **підрозділів добровільної пожежної охорони** визначають органи місцевого самоврядування з урахуванням пожежної небезпеки та природно-техногенних загроз для життєдіяльності населення на території спроможних територіальних громад.

Фінансування і матеріально-технічне забезпечення пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів та коштів суб'єктів

господарювання, а також членських внесків, дотацій, прибутків від провадження господарської діяльності, прибутків від майна добровільної пожежної охорони, дивідендів, надходжень від страхових компаній, пожертвувань юридичних та фізичних осіб, інших джерел, не заборонених законодавством.

З метою забезпечення діяльності пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони органи місцевого самоврядування і суб'єкти господарювання надають у тимчасове користування будинки, споруди, приміщення, засоби зв'язку, засоби цивільного захисту на період виконання ними завдань за призначенням. Членам добровільної пожежної охорони на добровільних засадах може бути особа, яка досягла 21-річного віку і здатна за своїми здібностями та станом здоров'я виконувати покладення на неї обов'язки, проживає на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Члени добровільної пожежної охорони підлягають обов'язковому особистому страхуванню відповідно до Закону України “ Про страхування ”. Забезпечення функціонування підрозділів добровільної пожежної охорони.

Пожежно-рятувальні підрозділи **добровільної пожежної охорони** відповідно до покладених на них завдань:

- проводять заходи із запобігання виникнення пожеж;
- здійснюють гасіння пожеж, проводять евакуацію людей та матеріальних цінностей, заходи для мінімізації або ліквідації наслідків пожеж, зокрема разом з підрозділами державної, відомчої та місцевої пожежної охорони;
- проводять заходи для постійного підтримання своєї готовності; інформують територіальні органи ДСНС України про факт виникнення пожеж і порушення вимог пожежної безпеки;
- вживають заходів для широкого інформування громадськості про причини виникнення пожеж та їх небезпеку, порядок дій у разі виникнення пожежі;
- проводять серед працівників підприємств, установ, організацій та громадян роботу з дотримання правил пожежної безпеки, підбір осіб, які бажають стати членами добровільної пожежної охорони;
- вносять органам місцевого самоврядування, що їх утримують, пропозиції щодо забезпечення пожежної безпеки;

- беруть участь у проведенні оглядів-конкурсів протипожежного стану;
- разом з територіальними органами ДСНС України, органами освіти, молодіжними організаціями заходів з утримання та організації роботи дружин юних пожежників;
- разом з територіальними органами ДСНС України перевіряють протипожежний стан об'єктів.

Рекомендації щодо організації добору і навчання добровільних пожежних

Спершу варто визначити, за яким підходом ви будете забезпечувати пожежну безпеку на території територіальної громади (місцевий пожежно-рятувальний підрозділ + добровільні пожежні чи створення добровільного пожежно-рятувального підрозділу на взір місцевого пожежно-рятувального підрозділу). Майте на увазі, що вам необхідно забезпечити цілодобове чергування пожежними у достатній кількості незалежно від пори року. Саме тому створення місцевого пожежно-рятувального підрозділу – базовий і надійний варіант. Однак якщо Ви впевнені, що на вашій території проживає достатньо активне населення, що не пропустить жодного чергування, можете спробувати варіант з лише добровільним підрозділом.

По-друге, вирішіть, чи буде місцевий пожежно-рятувальний підрозділ обслуговувати тільки вашу об'єднану територіальну громаду чи й сусідню (і). У разі спільного місцевого пожежно-рятувального підрозділу на декілька громад організувати добір добровільних пожежних слід проводити також спільно. У разі створення місцевого пожежно-рятувального підрозділу набір добровільних пожежних слід проводити після прийняття рішення про організацію місцевого підрозділу.

Відбір добровільних, пропонується організувати так:

1. Проінформуйте населення про започаткування добровольчого пожежного руху, роз'ясніть роль і функції добровільних пожежних, можливі гарантії для них.

2. Організуйте зустріч з усіма роботодавцями вашої об'єднаної територіальної громади, роз'ясніть їм важливість створення добровольчого корпусу, попросіть сприяти поширенню інформації та адекватно ставитись до того, що їхні працівники можуть раз на місяць чи декілька місяців відлучатися з роботи на час пожежогасіння.

3. Організуйте пункт прийняття заяв добровільних пожежних (це може бути кабінет у приміщенні виконкому або будівля місцевого пожежно-рятувального підрозділу).

4. Наберіть першу групу охочих стати добровільними пожежними, організуйте проходження ними медогляду на виявлення протипоказань до роботи, пов'язаної з небезпекою для життя.

5. Обов'язково проведіть тестування на психологічну стійкість з кандидатами, які успішно пройшли медогляд.

6. Проведіть співбесіду з кандидатами та визначте їхню готовність стати добровільними пожежними, серйозність їхніх намірів та усвідомлення ними небезпечності роботи. До складу комісії, що проводитиме співбесіду, можете долучити представників підрозділу з питань цивільного захисту, пенсіонерів ДСНС тощо.

7. Визначте зручний для всієї групи графік навчання. Зв'яжіться з навчальним пунктом ДСНС і державним пожежно-рятувальним підрозділом свого району і організуйте навчання добровільних пожежних. Зауважте що в навчальних пунктах ДСНС постійно проходять вишкіл професійні пожежні, тому більшість занять буде проводитися на території державного пожежно-рятувального підрозділу. Варто задуматися над організацією зручного транспортування пожежних до місця навчання (розвезення) або компенсації вартості проїзду громадським транспортом.

8. Визначте необхідні навчальні блоки саме для добровільних пожежних вашої об'єднаної територіальної громади разом з навчальним пунктом (наприклад, якщо у вас немає на території багатоповерхових будинків, то добровільним пожежним можуть не знадобитися заняття щодо роботи з машинами, оснащеними високими драбинами).

9. Скоординуйте свої дії з іншими об'єднаної територіальної громади, які направляють своїх добровільних пожежних у той же державний пожежно-рятувальний підрозділ. Так ви зможете робити змішані групи, що дозволить державним підрозділам проводити одночасну підготовку більшої кількості добровольців.

10. Підпишіть договір з кожним добровольцем про його залучення до пожежогасіння як добровільного пожежного, а також обов'язково застрахуйте його життя та здоров'я. Тільки після набрання чинності договору страхування і після відповідної підготовки добровільний пожежний може бути залучений до роботи.

11. Забезпечте регулярне тренування добровільних пожежних і працівників місцевого пожежно-рятувального підрозділу, відпрацювання ними базових дій, проведення підвищення кваліфікації у зручний для них час.

12. Організуйте систему добору і навчання нових добровільних пожежних на постійній основі.

Примірний перелік службової документації для підрозділу Добровільної пожежної охорони

1. Карта зони виїзду з розташуванням пожежних водоймищ, гідрантів, водопровідних башт.

2. Витяг з плану залучення сил та засобів цивільного захисту на гасіння пожеж.

3. Довідник телефонів об'єктів, розташованих у зоні обслуговування, сусідніх підрозділів, підрозділів державної пожежної охорони, а також позивні радіостанцій.

4. Журнал обліку пожеж.

5. Журнал обліку об'єктів, розташованих у зоні обслуговування підрозділу, і графіки їх перевірки.

6. Журнал обліку технічного обслуговування пожежних автомобілів, випробування пожежно-технічного обладнання, інструктажів з техніки безпеки.

7. Розпорядок дня чергової зміни.

8. План-графік проведення навчання населення Правилам пожежної безпеки і матеріали щодо цієї роботи.

9. Копії оперативних планів і карток пожежогасіння на особливо важливих, пожежонебезпечні об'єкти та об'єкти з наявністю сильнодіючих отруйних речовин.

Критерії створення добровільної пожежної охорони:

- в кожному населеному пункті
- проходять відповідну підготовку
- взаємодіють із підрозділом пожежної охорони громади, в зоні дії якого розташований населений пункт.

- за викликом прибувають до місця події та з прибуттям пожежного підрозділу громади спільно здійснюють гасіння пожежі.

Заходи стимулу, які можуть бути запропоновані органами місцевого самоврядування добровольцям*:

надання пожежним путівок (туристичних, в лікувально-оздоровчі заклади), матеріальних цінностей, тощо;

безкоштовне страхування життя і здоров'я (обов'язково для осіб, які займаються ризиковою діяльністю);

виплати одноразової грошової допомоги членам добровільних пожежних команд у разі загибелі (смерті), поранення (контузії, травми або каліцтва) чи інвалідності;

звільнення від сплати комунальних послуг (цілком або частково);

подарунки від громади за особливі заслуги (за гасіння пожеж, рятування людей, надання допомоги населенню), вручення нагород, подяк;

компенсації роботодавцям добровольців за час, протягом якого їх працівники були на виклику;

у випадку сприяння зі сторони підприємців громади видача карток на знижки на товари і послуги конкретних підприємств, в тому числі комунальних;

організація безкоштовного спортивного залу для покращення фізичної підготовки добровольців.

* Зазначені гарантії та заходи стимулу прописуються у положенні про добровільну пожежну команду (дружину), що затверджується рішенням сесії відповідної ради та можуть бути надані добровольцям за рішенням виконавчого комітету ради.

Наданий перелік не вичерпний, а органи місцевого самоврядування можуть додавати свої пропозиції та/або взяти до уваги тільки деякі з них залежно від можливостей, а можуть взагалі їх не використовувати.